

KERKENBELEIDSP MEERHOUT

8 APRIL 2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING	4
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	6
2. FICHE PER KERKGEBOUW	7
2.1. Sint-Trudokerk in centrum	7
2.1.1. Identificatie	7
2.1.2. Beschrijving	8
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	13
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	14
2.2. Sint-Jozefkerk in Berg	15
2.2.1. Identificatie	15
2.2.2. Beschrijving	15
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	18
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	18
2.3. Onze-Lieve-Vrouwekerk in Gestel	20
2.3.1. Identificatie	20
2.3.2. Beschrijving	20
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	25
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	25
2.4. Sint-Bavokerk in Zittaart	27
2.4.1. Identificatie	27
2.4.2. Beschrijving	27
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	31
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	31
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE.....	32
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	32

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	34
BESLUIT.....	36

INLEIDING

Het vorige kerkenbeleidsplan in Meerhout dateert van 2017 met een addendum uit 2023. Op dat kerkenbeleidsplan en addendum werd voortgebouwd voor dit vernieuwde kerkenbeleidsplan.

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Meerhout:

- Sint-Trudokerk, Markt (zonder nummer), 2450 Meerhout, centrum.
- Sint-Jozefkerk, Kerkplein (zonder nummer), 2450 Meerhout, Berg.
- Onze-Lieve-Vrouwkerk, Gestelsesteenweg (zonder nummer), 2450 Meerhout, Gestel.
- Sint-Bavokerk, Lindestraat (zonder nummer), 2450 Meerhout, Zittaart.

Voor de opmaak van het kerkenbeleidsplan werden twee vergaderingen gehouden met de stuurgroep, bestaande uit leden van zowel de pastorale, als de burgerlijke werkgroep.

Deze vergaderingen vonden plaats op:

- 21 februari 2025
- 8 april 2025

Stuurgroep

Leden
Burgerlijke vertegenwoordiging <ul style="list-style-type: none">
• Fons Hannes, burgemeester
• Jo Laenen, schepen van cultuur
• Jennis Georgissen, cultuurbeleidscoördinator
Pastorale vertegenwoordiging <ul style="list-style-type: none">
• Eric Seghers, Pastoor
• Norbert Wauters, deken
• Jos Croonenborghs
• Jos Engelen
• Gie Boven
• Lieve Cornelis
• Michel Van Mechelen
• Robert Henrion

Voor elke kerk werd een afzonderlijk moment ingepland met iemand van het bestuur van die kerkfabriek om de nodige zaken verder af te stemmen in het kader van het kerkenbeleidsplan. Deze vergaderingen vonden plaats op:

- 11 maart 2025: Sint-Jozefkerk
- 17 maart 2025: Sint-Trudokerk
- 20 maart 2025: Sint-Bavokerk
- 25 maart 2025: Onze-Lieve-Vrouwkerk

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen lokaal bestuur Meerhout, Pastorale Eenheid: H.Norbertus Meerhout-Laakdal, het centraal kerkbestuur van Meerhout en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Antwerpen op 22 april 2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Meerhout op 26 mei 2025.

In oktober 2023 werd een vernieuwd pastoraal plan voor het kerkenbeleid van de Pastorale Eenheid H.Norbertus Meerhout-Laakdal goedgekeurd. Dit werd gedaan naar aanleiding van duidelijke veranderingstendensen in het kerkelijk en maatschappelijk landschap. Hier zijn sindsdien geen aanpassingen meer aan gebeurd. Het pastoraal plan werd al deels in uitvoering gebracht. Zo zijn volgende zaken intussen uitgevoerd of in uitvoering:

- Toekenning A- en B-statuten aan de kerken in Meerhout
- De samenvoeging van de parochies 'St.-Trudo' en 'Sint-Jozef' (met als parochie St.-Trudo nu) en Onze-Lieve-Vrouw en St.-Bavo (met als parochie Onze-Lieve-Vrouw) werd al bekrachtigd door de bisschop van Antwerpen.
- Binnen de A-kerken wordt er gewerkt met een zomer- en winterkerk. De Sint-Trudokerk is een zomerkerk geworden, terwijl de Onze-Lieve-Vrouwkerk een winterkerk is geworden. Dit houdt in dat kerkelijke vieringen tussen 1 april en 31 oktober doorgaan in de Sint-Trudokerk en dat de kerkelijke vieringen tussen 1 november en 31 maart doorgaan in de Onze-Lieve-Vrouwkerk.
- Er wordt verder gekeken naar medegebruik voor de meeste kerken. Als dit zich aandient, gaan de parochies daar ook in de mate van het mogelijke in mee.

Het pastoraal plan heeft dus al een inhaalbeweging gedaan, waarbij men sneller tot uitvoering van hun planning is overgegaan.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Voor elke kerk volgt een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

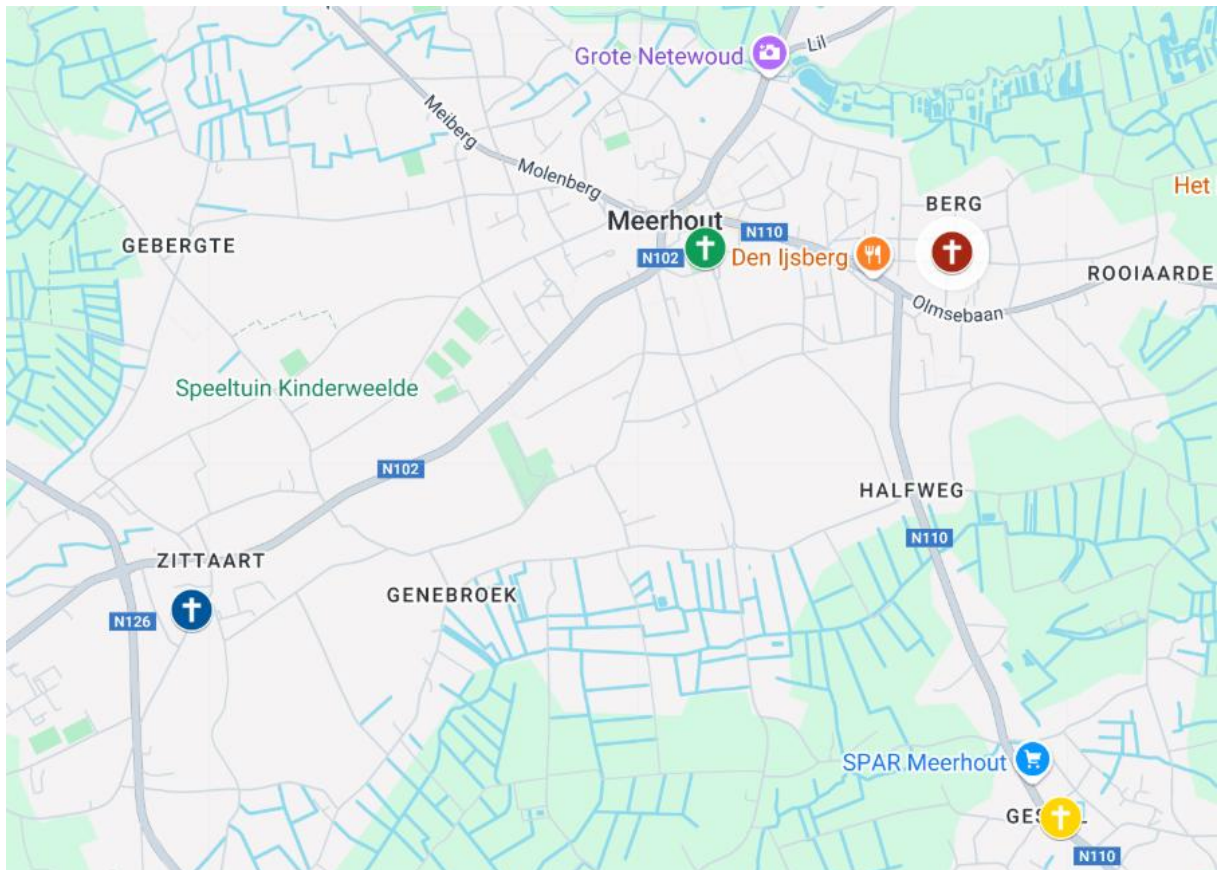
Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

De vier parochiekerken situeren zich in de vier gehuchten van Meerhout:

1. Sint-Trudokerk, Markt (zonder nummer), 2450 Meerhout, centrum.
2. Sint-Jozefkerk, Kerkplein (zonder nummer), 2450 Meerhout, Berg.
3. Onze-Lieve-Vrouwkerk, Gestelsesteenweg (zonder nummer), 2450 Meerhout, Gestel.
4. Sint-Bavokerk, Lindestraat (zonder nummer), 2450 Meerhout, Zittaart.

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Trudokerk in centrum

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Trudokerk

Geografische ligging

- Markt (zonder nummer), 2450 Meerhout, centrum
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Zuiderkempen
- Pastorale Eenheid: H.Norbertus Meerhout-Laakdal
- Parochie: Parochie St.-Trudo

Eigenaar: Volgens de kadastrale gegevens is de gemeente eigenaar van het gebouw. Het gebouw staat op het perceel met perceel nummer B1056C. Dit perceel is eveneens eigendom van de gemeente.

Bescherming(en)/vastgesteld

- Het gebouw is vastgesteld als bouwkundig erfgoed samen met het bijhorende kerkhof. Deze vaststelling is geldig sinds 5 oktober 2009.
- Het gebouw is beschermd als monument. Deze bescherming is geldig sinds 11 juni 1976.
- Het gebouw is gelegen in een gebied dat de bescherming heeft als cultuurhistorisch landschap. Deze bescherming is geldig sinds 11 juni 1976.

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De Sint-Trudokerk is een excentrisch, ten zuiden van de Markt gelegen kerk met ommuurd (ten noordwesten) en omhaagd (ten zuiden) omringend kerkhof met ten noorden ijzeren hek tussen hardstenen pijlers met gebombeerde bekroning. In de noordwesthoek van het kerkhof staat een monument van 1898 als herinnering aan de Boerenkrijg. Er is een verhoging met natuurstenen blokken waarop een ijzeren kruis gesmeed is in de smidse van Janneke Cuypers, toen gevestigd in het Drossaardshuis. Er zijn omringende imitatiestronken met klimopranken.

Door de bouw van een nieuwe kerk in opdracht van de abdij van Maagdendaal verplaatste het centrum van Meerhout zich in de 12de- en 13de eeuw van Genebroek naar de huidige Markt. De dorpsbrand van 1679 vernielde de bestaande kerk, waarvan alleen de romaanse onderbouw van de toren overbleef, deze zou volgens literatuurbronnen opklimmen tot circa 1100. Het bovendeel van de toren dateert van 1680, het schip van 1776. In 1940 bij de aftocht van het Belgische leger is de kerk nogmaals volledig uitgebrand. De kerk werd heropgebouwd, met door Duitsland betaalde oorlogsschade, in de periode 1948-1967, onder meer door architect L. De Graef (1948-1951). Het interieur werd ontworpen door de Halse beeldhouwer-edelsmid C. Colruyt (1908-1973).

De Sint-Trudokerk is een georiënteerde driebeukige kruiskerk met ingebouwde westtoren. Het heeft een toren van drie geledingen met een oudere onderbouw van ijzerzandsteen met dito hoekblokken en verankerde bakstenen bovenbouw met hoekblokken, kordon en steigeraten van zandsteen, barokke peerspitsbekroning (leien). Het heeft een schip van vijf traveeën, transept van één travee en koor van twee rechte traveeën met driezijdige sluiting, lagere sacristie en bergplaatsen in de kooroksel. Er is baksteenbouw met sober gebruik van zandsteen voor onderbouw, hoekblokken, schaarse muurbanden en omlijstingen onder een leien zadeldak, afgewelfd ter hoogte van de vlakke transeptsluitingen en het koor. Er is een toren met rondboogpoort en spitsboogvenster in omlijsting van zware blokken van ijzerzandsteen, ingemetselde hardstenen grafplaten links en rechts van de deur. In de bovenbouw zijn er kleinere spitsboogvormige muuropeningen en rondbogige galmgaten in een geblokte zandstenen omlijsting met omlopende waterlijst.

Voorts heeft de kerk eenvoudige rondboogvensters in een vlakke omlijsting. Annexen met segmentboogvormige muuropeningen, deels in geblokte omlijsting. De zijbeuken hebben rechthoekige poorten in entablementomlijsting. In noordelijke zijbeuk is nog een rechthoekige sluitsteen terug te vinden waarop jaartal 1776 staat en een wapenschild met spreuk "in domino confido" van Victoria Mandelier, abdis van Maagdendaal ten tijde van de kerkvergroting.

Het kerkgebouw heeft een bepleisterd en beschilderd interieur met rondbogen op Toscaanse zuilen, kruisribgewelven met brede gordels. Er is vegetaal stucwerk in het koor. Er is een doopkapel in zuidelijke zijbeuk.

Het meubilair bestaat uit enkele oudere beelden: gepolychromeerde Onze-Lieve-Vrouw met Kind (16de- 17de eeuw) en Heilige Barbara (einde 17de eeuw of 18de eeuw). Voorts bestaat de kerkinrichting uit het derde kwart van de 20ste eeuw, ontworpen door C. Colruyt met

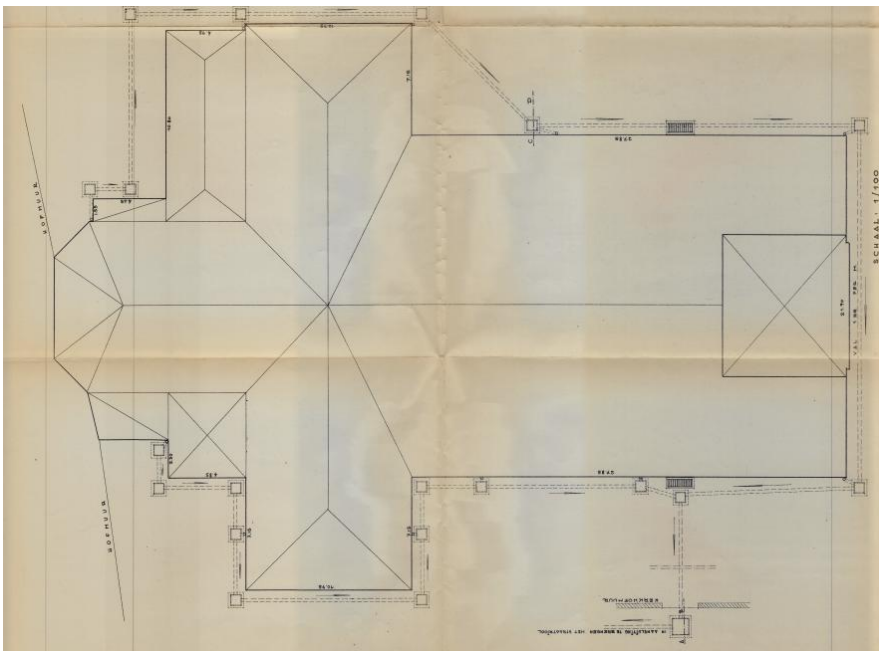
gebruik van koper, marmer en eikenhout. Er is ook nog een orgelkast aanwezig. De glasramen zijn van de hand van J. Huet uit het derde kwart van de 20ste eeuw.

Bron: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/52564>

b) *Gebouw en architecturale mogelijkheden*

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 1255 m² (kerkgebouw)
- voeg grondplan toe: zie onderstaande
- noteer de vrije hoogte: 13,68m
- aantal zitplaatsen: 550 zitplaatsen

Figuur 1: rioleringsplan Sint-Trudokerk

Opbouw

- Type gebouw: kruiskerk
- Aantal en soort bijruimtes: Er zijn 4 ruimtes voorzien in de kerk, namelijk het inkomgedeelte, 2 sacristieën en een ruimte achter het portaal. Er zijn dus in totaal 3 bijruimtes.
- De kerk kan opgedeeld worden. Zo kan er een zomerkapel gecreëerd worden rechts van de ingang. Deze is afsluitbaar met een houten wand. Zo kan er dus nog een extra bijruimte gecreëerd worden.
- Het leggen van leidingen is mogelijk mits het opbreken van vloeren (er is geen kruipkelder onder), maar dat heeft wel een grote impact.
- Er is geen uitbreiding mogelijk, want de kerk en het kerkhof zijn beschermd als cultuurhistorisch landschap. Het is daarom ook niet wenselijk.
- Op dit moment is het niet relevant om nieuwe raam- of deuropeningen te creëren. In de toekomst zou de mogelijkheid voor een glazen portaal onderzocht kunnen worden, zodat men van buiten uit binnen kan kijken. Zo wordt de link met de omliggende publieke ruimte versterkt.
- De meerderheid van de elementen in het interieur van de kerk zijn geklasseerd, waardoor deze weinig architecturale ingrepen toelaten.
- Het wegnemen van bepaalde delen van de kerk is omwille van de klassering ook geen optie.

Voorzieningen

Hier wordt een oplisting gegeven van de voorzieningen die aanwezig zijn in de Sint-Trudokerk:

Sanitair	Er is 1 toilet aanwezig en dat is enkel bereikbaar voor de pastoor. Er is mogelijkheid tot het creëren van extra toiletten in de sacristie of onder de hoogzaal.
Verwarming	Er wordt op gas gestookt. De gasbrander werd geplaatst in 2010. Er is een jaarlijks nazicht. Het laatste nazicht is gebeurd in juni/juli 2024. Er zijn op korte tot middellange termijn wel kosten aan de verwarming.
Verlichting	De kerkverlichting bestaat binnen uit spots en lusterverlichting. Er is geen Ledverlichting aanwezig.
Keukenvoorzieningen	Er zijn geen keukenvoorzieningen aanwezig in de kerk. Er is enkel een spoelbak in de tweede sacristie.
Audiosysteem	Er is een nieuwe installatie sinds 2021. In april 2025 wordt er gewerkt aan een betere afstelling hiervan.
Beeldscherm(en)	Er zijn geen beeldschermen aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is grotendeels rolstoeltoegankelijk. Enkel op het altaar en in de toren geraakt met niet met een rolstoel.
Diefstal- en brandbeveiliging	Er is geen diefstal- en brandbeveiliging aanwezig.
Bliksembeveiliging	Er is bliksembeveiliging aanwezig.
Gsm-operatoren	Er hangen geen GSM- operatoren in de toren en er zijn op korte termijn ook geen plannen toe.

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Qua duurzaamheid zijn volgende zaken gebeurd:

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	Er werden in 2024 verschillende Wadi's gecreëerd op het kerkhof voor regenwateropvang. De goten rond de kerk gaan helemaal rond het gebouw, maar hier wordt niet aan extra wateropvang gedaan.
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit

Er zijn geen dieren aanwezig in de toren van de Sint-Trudokerk.

Het dak van de Sint-Trudokerk wordt met de werken in 2025 volledig afgesloten. Zo zijn er ook geen mogelijke vliegopeningen meer.

Bouwfysische toestand

De laatste controles door Monumentenwacht dateren van 2023 (interieur) en 2024 (bouwfysische toestand).

De samenvatting van het rapport van 2023:

Aangezien het om een eerste interieurinspectie gaat, worden de interieurelementen in detail besproken. Dit maakt het in de toekomst mogelijk een toestandsvergelijking te maken. Om de interieurafwerkingen te kunnen lokaliseren wordt gebruikgemaakt van de windrichtingen. Het hoofdaltaar is naar het oosten gericht.

Algemeen is het interieur in goede staat. Een groep vrijwilligers onderhoudt de kerk een aantal keer per jaar. Een groot deel van de adviezen opgenomen in het rapport hebben betrekking op het courant onderhoud en de permanente aandachtspunten om de vrijwilligers te helpen de kerk nog beter en op de juiste manier te onderhouden.

Als er naar de losse elementen gekeken wordt, zijn het voornamelijk de metalen objecten die in minder goede staat zijn. Doordat de objecten met koperpoetsmiddel gereinigd worden blijven residu's achter in de dieper gelegen delen. Deze residu's verkleuren na verloop van tijd groen en kunnen scheuren en lacunes veroorzaken in het metaal. Enkele houten objecten die opgeslagen worden achter het hoofdaltaar vertonen aantasting door houtborende insecten, het is niet duidelijk in welke mate de aantasting actief is.

De samenvatting van het rapport van 2024:

Het gebouw is in redelijke staat. De dakwerken aan de toren zijn goed uitgevoerd, enkel de schilder- en herstelwerken van de dakkapellen van de toren zijn slecht uitgevoerd en dienen reeds hernomen te worden. De onderregels zijn ingerot en aan één van de kapellen is er vochtinslag.

Het zinken dak van de vleugel dient vervangen te worden. Het dak is zo niet meer functioneel en geeft aanleiding tot vochtdoorslag naar de sacristie. Het zink is materiaal technisch in orde, maar werd slecht geplaatst. De leien daken m.u.v. toren dienen in de nabije toekomst eveneens vervangen te worden. Momenteel geeft dit aanleiding tot vochtinslag. Bij de herstellingen aan het dak dient ook de schade en gebreken aan de dakstructuur gecorrigeerd te worden.

In het algemeen dient het onderhoud op een regelmatigere basis te gebeuren. Dit zal ervoor zorgen dat de toestand beter in de gaten gehouden kan worden en dat de risico op gevolgschade kleiner is. Dit gaat van klein onderhoud, met het tijdig dichtten van voegen op sterk water belaste delen en schilderwerken van ijzeren en houten delen, tot groot onderhoud.

De toren werd eind 2016 - begin 2017 terug gerestaureerd. In 2024 is er ook een onderhoud geweest aan de chauffage en werden een aantal graven verwijderd in het kerkhof om tot een parkfunctie te komen. In 2025 staan er grondige restauratiewerken aan het dak gepland. In het voorjaar van 2026 worden ook de oude paadjes rond de kerk hersteld.

Financiële gegevens

- Geplande investeringen

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2025	Dak	+/- 700.000 euro	Maart - juli 2025 (140 werkdagen)

- Gewenste investeringen (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren – of wenselijk zijn; waar nog geen consensus over is of nog niet ingepland zijn*)

Er zijn een aantal investeringen nodig aan onder meer de chauffage, de audio-installatie en de elektriciteit in zijn totaliteit. De elektriciteit in de kerk wordt als zwak ervaren, aangezien men steeds gebruik moet maken van externe aansluitingen.

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Trudokerk bevindt zich excentrisch ten zuiden van de Markt. Rondom ligt een ommuurd en omhaagd kerkhof beschermd als landschap omwille van het algemeen belang.

Op en rond het Marktplaats liggen nog verschillende historische gebouwen zoals het Koning Davidhuis, het Drossaardshuis, de kiosk, de voormalige notariswoning den Beer,...

Aan de noordkant ligt een relatief dicht bebouwd weefsel met eerder hoog voorzieningenniveau. Aan de zuidoostzijde van de kerk is een eerder dense bebouwing als overgang naar het parkgebied. De aanwezige padenstructuur zorgt voor een doorwaadbaarheid van het gebied en maakt dat de kerk door de verschillende zichtassen duidelijk aanwezig is in het omliggende landschap.

Ten oosten van de kerk is een grote gemeentelijke parking, die zowel gebruikt wordt door de bewoners als voor school, winkels, horeca,... Ook op het marktplaats zijn er nog parkeerplaatsen voorzien.

Op de Markt is een bushalte met een buslijn Tessenderlo - Geel/Mol (voor schoolbussen 981 en 982). Verder passeren ook bus 23 er voor de verbinding Mol-Meerhout en bus 98 voor de verbinding tussen Tessenderlo en Geel.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Trudokerk is sinds 2024 een zomerkerk geworden. Er is dus een afwisselend gebruik voor de wekelijkse eucharistievieringen tussen Sint-Trudokerk en de Onze-Lieve-Vrouwkerk. Van 1 november tot en met 31 maart wordt de kerk niet gebruikt voor eucharistievieringen.

A. De kerk wordt gebruikt voor:

1. wekelijkse eucharistieviering op zaterdag om 19.00 op zondag om 11.00 uur (van 1 april tot en met 31 oktober)
2. jaarlijks een 6-tal uitvaartvieringen
3. jaarlijks een 4-tal doopvieringen
4. viering met lichtmis - eucharistieviering met kinderzegen
5. kerkelijke hoogfeestdagen (die in de periode van 1 april tot en met 31 oktober vallen)
6. vormselviering voor alle vormelingen van Meerhout
7. drie vieringen met de leden en vrienden van de oudstrijdersvereniging

B. Gebruik van de kerk

1. voorbereiding op vormsel (dit liep de afgelopen jaren al samen tussen Berg en Centrum)
2. zangkoor (afwisselend met Gestel voor zomer- en winterkerk)

C. Valorisatie

1. af en toe een muziekconcert door een harmonie of zangkoor

2.2. Sint-Jozefkerk in Berg

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: Sint-Jozefkerk

Geografische ligging

- Kerkplein (zonder nummer), 2450 Meerhout, Berg
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Zuiderkempen
- Pastorale Eenheid: H.Norbertus Meerhout-Laakdal
- Parochie: St.-Jozef

Eigenaar: Het kerkgebouw is eigendom van de kerkfabriek Sint-Jozef. Het perceel met nummer B1644 B 12 is eveneens eigendom van de kerkfabriek Sint-Jozef. Met de samenvoeging van de parochies, zal dit kerkgebouw en perceel eigendom worden van de kerkfabriek Sint-Trudo.

Het perceel met nummer B1644 A 12 is eigendom van de gemeente Meerhout.

Bescherming(en)/vastgesteld

- Het kerkgebouw is opgenomen in de inventaris van bouwkundig erfgoed/bouwkundig relict. Het gebouw is vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Deze vaststelling is geldig sinds 5 oktober 2009.

2.2.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

Het gebouw staat op de hoek van de Sint-Jozeflaan met Neerstraat. Het gaat om een parochiekerk van de wijk Weversberg, van oudsher een volkse wijk die in 1963 een zelfstandige parochie werd. De kerk is gemaakt naar ontwerp van L. Jansen en R. Schiltz, met een eerstesteenlegging in 1968 en een inwijding in 1969. Het is een gesloten gebouw met een kubistisch volume van betonblokken omgeven door linden. Er zijn lijstgevels met aan de zijde van de Neerstraat een voorstaande muur met kruismotief als referentie aan een toren.

De zijgevels zijn gemarkeerd door steunberen. De verlichting loopt via schuin oplopende bovenlichten aan weerszijden van het dak.

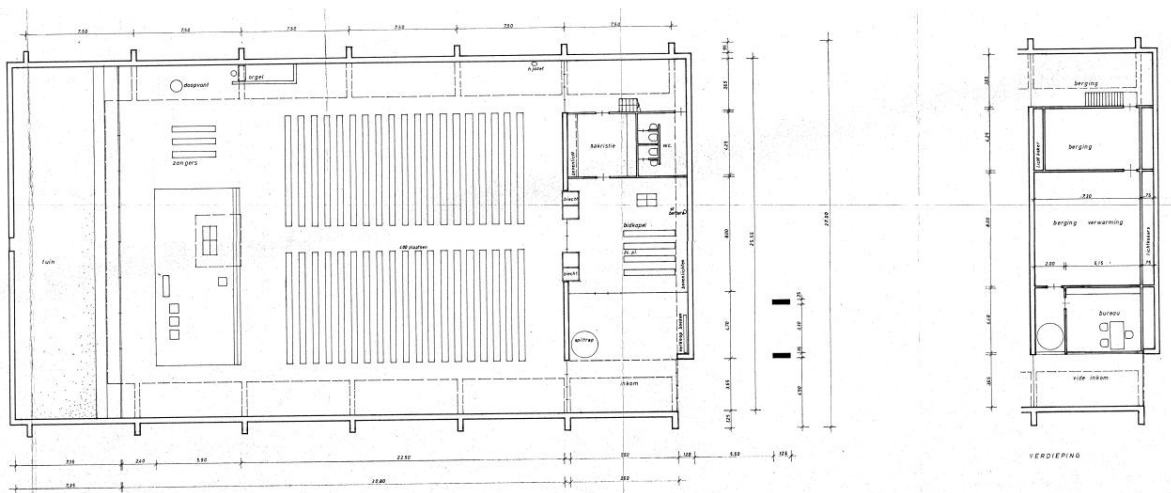
In de kerk zijn 16de -eeuwse beelden van Sint-Rochus en Sint-Ambrosius aanwezig die afkomstig zijn uit de kapel van de Olmsebaan.

Bron: <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/52556>

b) *Gebouw en architecturale mogelijkheden*

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 727 m² (kerkgebouw)
- voeg grondplan toe
- noteer de vrije hoogte: Aan de voorkant is een vrije hoogte van 4m. Aan de achterkant is een vrije hoogte van 4,5m. Tussen de balken is het telkens een meter hoger.
- aantal zitplaatsen: Er mogen volgens de richtlijnen van de brandweer maximaal 453 personen gelijktijdig in het gebouw aanwezig zijn.

Figuur 2: Intekening ruimtes Sint-Jozefkerk

Opbouw

- Type gebouw: zaalkerk
- De Sint-Jozefkerk bestaat uit een inkomhal, sacristie, apart toilet, berging en een tweede verdieping met een vergaderlokaal die enkel via een houten trap bereikt kan worden.
- De kerk zoals ze op dit moment is kan moeilijk opgedeeld worden. In de toekomst zou het met wanden bijvoorbeeld wel mogelijk zijn om verschillende compartimenten te maken. Er zijn ook uitbreidingsmogelijkheden voor de kerk, met name in de lengte met het achtergelegen grasveld. Het kerkgebouw heeft een kubistische volume, waardoor het zich gemakkelijker leent tot uitbreidingen dan een klassiek kerkgebouw.

Voorzieningen

Hier wordt een oplisting gegeven van de voorzieningen die aanwezig zijn in de Sint-Jozefkerk:

Sanitair	Er is 1 toilet aanwezig naast de sacristie.
Verwarming	Er wordt op gas gestookt met een ketel die geplaatst werd in 2010. Het gaat om gasgestookte hoog rendement luchtverwarmers van het type EURO-H 30000E. Er is een kachel voorzien in het vergaderlokaal. De gasinstallatie is in 2010 ook gekeurd en gasdicht en technisch veilig verklaard.
Verlichting	De kerkverlichting gebeurt op basis van spots en TL-buislampen.
Keukenvoorzieningen	Er is geen keuken of spoelbak aanwezig. Er is enkel een lavabo om de handen te wassen.
Audiosysteem	Er is een audiosysteem aanwezig dat naar behoren werkt. Het wordt echter niet meer veel gebruikt.
Beeldscherm(en)	Er zijn geen beeldschermen aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	De kerk is grotendeels rolstoeltoegankelijk. De tweede verdieping kan niet bereikt worden voor mensen die in een rolstoel zitten. Op het altaar zou men met een rolstoel kunnen geraken, indien hier een hellend vlak voorzien wordt. Die is op dit moment niet aanwezig.
Diefstal- en brandbeveiliging	Er is geen diefstalbeveiliging aanwezig. Qua brandbeveiliging zijn er brandblusapparaten aanwezig en de deur aan de stookplaats heeft een brandwerendheid rf 1 h zoals vereist. Verder zijn er 2 nooduitgangen voorzien, waarbij de vluchtdeuren opendraaien in de vluchtzin.
Bliksembeveiliging	Er is geen bliksembeveiliging aanwezig.
Gsm-operatoren	Er zijn geen GSM- operatoren aanwezig.

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Qua duurzaamheid zijn volgende zaken gebeurd:

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	/
Dakisolatie	Hier werd tijdens de laatste werken niets bijzonders aan gedaan. Het zijn betonnen platen met een asfalt laag op.
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit

Er zijn geen dieren aanwezig in de kerk. De kerk beschikt niet over een toren waar vleermuizen of andere dieren zich zouden kunnen nestelen. De kerk heeft ook geen vliegopeningen.

Bouwfysische toestand

De Sint-Jozefkerk is de recentste kerk van de gemeente Meerhout. De constructie bestaat uit gemetste muren en betonnen dwarsliggers met hierop een plat dak. Aan weerszijde van het gebouw zijn lichtstraten voorzien.

In 2010 is het dak vernieuwd en zijn de lichtstraten beter aangewerkt aan de dakconstructie. Toen werd ook de vloerbekleding, verwarming en de elektriciteit vernieuwd. In het kader van veiligheid werd er in 2017 nog een extra vluchtdeur voorzien in de zijgevel.

De binnenzijde van het gebouw is in zeer goede staat. Er zijn geen opmerkelijke gebreken te vinden.

Er is nog nooit een inspectie door Monumentenwacht geweest.

Financiële gegevens

– Geplande en gewenste investeringen :

Er is het gebruikelijke onderhoud dat de komende jaren voorzien dient te blijven worden. Het dak is in 2010 vernieuwd geweest, dus vrij recentelijk nog behandeld. Een extra onderhoud kan zich altijd voordoen de komende jaren. De chauffage blijft een aandachtspunt en dient bekeken te worden in functie van een mogelijke herbestemming van het gebouw.

Voorlopig vereist het kerkgebouw in de komende jaren geen grote investeringen.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Jozefkerk ligt in het gehucht Berg. Aan de noordzijde ligt een met bomen omrand grasplein. De bomenrij wordt doorgetrokken aan de oostkant van de kerk. Aan oost- en westzijde zijn parkeerplaatsen voorzien. Het omliggende bebouwingsweefsel bestaat voornamelijk uit open bebouwing. De voorzieningen in de directe omgeving zijn beperkt tot een parochiecentrum, kleuterschool en jeugdlokaal ten zuiden van de kerk.

Er is geen busverbinding direct aan de kerk, maar op 200m wandelafstand zijn er bushaltes. Hier passeren de schoolbussen 981 en 982 tussen Tessenderlo en Geel/Mol.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Het kerkgebouw wordt gebruikt voor de erediensten. Dit is enkel nog op aanvraag, want de eucharistievieringen gaan niet meer door in de kerk. Het gebouw wordt ook occasioneel gebruikt voor socio-culturele activiteiten. Hieronder een overzicht van de activiteiten van de parochie:

A. Gebedsvieringen

1. kerkelijk gebruik: eerste communicanten, vormsels, begrafenissen, huwelijken (alle vieringen buiten de eucharistieviering op zondag kunnen nog plaatsvinden)
2. jaarlijks ongeveer een 1 uitvaartviering
3. tot 2024 nog vrij frequent een doopviering (maar dat werd toen gekoppeld aan de eucharistieviering op zondag)
4. startviering met eerste communicanten
5. jaarlijks 1 communieviering (dit wordt afwisselend tussen Sint-Trudo en Sint-Jozef gedaan)
6. jaarlijkse Christus-Koningviering met Chiro Berg
7. troostmoment Samana Berg

B. Gebruik van de kerk

1. 1 samenkomst met de vormelingen van alle parochies in voorbereiding op hun vormsel
2. gezinsactiviteit voor de gezinnen van de eerstecommunicanten van de pastorale eenheid

C. Valorisatie

1. jaarlijks (kleinkunst-)concert ten voordele van een goed doel (RAAK Meerhout-Berg-Centrum)
2. jaarlijks klassiek concert ter gelegenheid van de uitreiking van de cultuurprijs door de gemeente, in samenwerking met de cultuurraad
3. af en toe een muziekconcert door een harmonie of zangkoor

2.3. Onze-Lieve-Vrouwkerk in Gestel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouwkerk

Geografische ligging

- Gestelsesteenweg 117, 2450 Meerhout, Gestel
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Zuiderkempen
- Pastorale Eenheid: H.Norbertus Meerhout-Laakdal
- Parochie: O.L.-Vrouw

Eigenaar: Het kerkgebouw is eigendom van de kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw. Het perceel met nummer C790E is eveneens eigendom van de kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw.

Bescherming(en)/vastgesteld

- Het kerkgebouw is opgenomen op de inventaris van bouwkundig erfgoed / bouwkundig relict. Het gebouw is vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Deze vaststelling is geldig sinds 5 oktober 2009.

Het gebouw maakt deel uit van een bescherming als stads- of dorpsgezicht, intrinsiek. Deze bescherming is geldig sinds 11 juni 2009.

2.3.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

De Onze-Lieve-Vrouwkerk is een neogotische kerk van 1871-1873 naar ontwerp van P.J. Taeymans. Ze werd hersteld begin 20ste eeuw naar ontwerp van J. Taeymans. De kerk is gelegen op een omhaagd perceel met deels bewaarde gracht tussen Kerkstraat, Sint-Barbarastraat en Vestpad, als zichtbaar spoor van de Gestelse schans. Links voor de kerk is een Heilig Hartbeeld te zien als eerbetoon aan de oorlogsslachtoffers van beide Wereldoorlogen met opschrift "Gestel aan het H. Hart 1938-1949".

Het gaat om een driebeukige kruisbasiliek met ingebouwde toren van vijf geledingen onder leien naaldspits omringd door vier kleinere hoekspitsen. Er is een schip en zijbeuken van vier

traveeën, transept met vlakke sluiting en koor van drie rechthoekige traveeën met driezijdige sluiting, leien bedaking van zadel- en lessenaarsdaken. Het gaat om baksteenbouw met aflijnende baksteenfriezen en sporadisch gebruik van natuursteen. Er is een toren met hoeksteunberen ter hoogte van de derde geleding verbonden door waterlijst en gecombineerde baksteenfriezen, apart behandelde, inspringende bovenste geleding met hoeklisenen en gelijkaardige afsluiting met waterlijst en baksteenfriezen, polygonale traptoren rechts.

Er is een segmentboogdeur tussen getrapte rechtstanden onder spitsboogveld met radvenster. De gevels zijn geritmeerd door versneden steunberen waartussen zich al dan niet gekoppelde spitsboogvensters bevinden. Er is een toren en transeptsluitingen met spitsbogige spaarvelden waarin twee spitsboogvensters en bekronend radvenster te vinden zijn.

Het kerkgebouw bestaat uit een bepleisterd en beschilderd interieur met spitsbogen op pijlers, hoger oplopende half zuiltjes met knopkapitelen onder de kruisribgewelven, straalgewelf in het koor.

In het meubilair zijn beelden en schilderijen uit de 15de tot de 16de eeuw aanwezig, deels afkomstig van de vroegere kapel. Verder betreft het een neogotisch meubilair uit de 19de eeuw.

Bron: <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/52640>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 555 m² (kerkgebouw)
- voeg grondplan toe: Het bijgevoegde grondplan bevat de binnen afmetingen.
- noteer de vrije hoogte: Er is op het hoogste punt (in het midden van de kerk) een vrije hoogte van 12,5 m. Aan de zijbeuken is de hoogte iets lager.
- aantal zitplaatsen: Er zijn 250 plaatsen in de Onze-Lieve-Vrouwkerk Gestel. Er is een uitbreiding mogelijk tot 300 stoelen.

Voorzieningen

Sanitair	<p>Er is sanitair aanwezig in de kerk. De WC is aanwezig in een aparte ruimte met spoelbak. Deze ruimte is afgesloten met een branddeur tussen de CV ruimte en de ruimte waar het sanitair is.</p>
Verwarming	<p>Er wordt met gas gestookt. Er is een ketel met ventilatoraandrijving die zorgt voor de luchtcirculatie in de kerk om deze te verwarmen.</p> <p>Er is aanzuiging in de vloer. De warmte verdwijnt terug in de muur tussen de CV ruimte en zijbeuk aan de linkerkant. Daar is een rooster van een 2 à 3-tal meter.</p> <p>De ketel werd in 2015 geplaatst (daarvoor werd er met mazout gestookt). In 2024 is er 2x een keuring geweest (onder meer voor de overschakeling naar rijk gas).</p>
Verlichting	<p>De kerkverlichting bestaat grotendeels uit kwikdamplampen (alles wat hangt in het hooggedeelte).</p> <p>In de zijbeuk wordt gebruik gemaakt van CTMD lampen (verwant met halogeen).</p>
Keukenvoorzieningen	<p>Er zijn geen keukenvoorzieningen. Aan het sanitair is wel een lavabo aanwezig.</p>
Audiosysteem	<p>Het audiosysteem is vrij oud. Op het hoogkoor staat een kast naast één gestoelte met een Cd-speler, een versterker en een mengpaneel voor ontvanger voor draadloze micro's.</p> <p>Het audiosysteem is aan de muur bevestigd. Er zijn 2 geluidsboxen in de hoogzaal.</p> <p>Het audiosysteem werkt, ondanks de ouderdom, nog steeds naar behoren. De micro's zijn ook nog van goede kwaliteit.</p>
Beeldscherm(en)	<p>Er zijn geen beeldschermen aanwezig.</p>
Rolstoeltoegankelijkheid	<p>Voor de kerk heb je een talud en trappen en voor de rest is alles op hetzelfde niveau, behalve het hoofdaltaar. Op het hoofdaltaar is vroeger een communiebank geweest. Het nieuw altaar is ook met treden, dus moeilijk toegankelijk. De kerk is dus grotendeels rolstoeltoegankelijk.</p>
Diefstal- en brandbeveiliging	<p>Er is een alarminstallatie met paneel in de sacristie. Er zijn verder ook 2 sensors op de zolder en 2 in de CV ruimte voor de brandbeveiliging.</p> <p>Verder beschikt de kerk ook over brandglas.</p>
Bliksembeveiliging	<p>Er is bliksembeveiliging aanwezig aan de buitenkant.</p>
Gsm-operatoren	<p>Er zijn geen GSM- operatoren aanwezig in de toren. Men is bezig met een connectie te maken met de elektriciteitskast om een internetaansluiting te voorzien.</p>

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	De kerkfabriek plant wel om op een betere manier aan regenwaterafvoer te doen. Op welke wijze dit uitgevoerd dient te worden, wordt nog uitgezocht.
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit

In de toren is een uilenbak, maar men heeft geen idee of hier effectief uilen of andere dieren aanwezig zijn. Er zijn geen vleermuizen aanwezig.

Er is een vliegopening voor de uilenbak, maar verder is het dak volledig dicht gemaakt.

Bouwfysische toestand

De kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw diende op 22 februari 2023 een subsidieaanvraag in bij het Agentschap Binnenlands Bestuur, afdeling Lokale Financiën. Deze aanvraag betreft herstellingswerken aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk, specifiek gericht op het herstel van schade door optrekkend vocht. De geplande werken omvatten het aansluiten van dakwaterafvoeren op een nieuw rioleringsstelsel, de heraanleg van de paden rond de kerk en het herstellen en behandelen van de muren en hun afwerking.

Hoe de regenwaterafvoer gedaan zal worden moet nog verder bekeken worden. Het is de bedoeling om elke afvoer van het dak aan te sluiten op een leiding en dat zo in de vesten te laten stromen. Welke route hiervoor gebruikt zal worden is nog niet zeker, aangezien dit deels over het kerkhof of de tuin van de buurman moet lopen.

Deze herstellingswerken zijn essentieel om de functie van het gebouw als eredienstlocatie te garanderen. Deze herstellingswerken staan gepland voor 2025 of 2026.

De laatste inspectie van Monumentenwacht dateert van 2019. De gebreken en tekortkomingen die hierin opgelijst werden zullen grotendeels aangepakt worden met deze herstellingswerken.

De afgelopen jaren werden er geen noemenswaardige restauratiewerken gedaan.

Financiële gegevens

- Geplande investeringen

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
------	----------------------------	--------	------------

2025	Aansluiten van dakwaterafvoeren op een nieuw rioleringsstelsel, de heraanleg van de paden rond de kerk en het herstellen en behandelen van de muren en hun afwerking.	Geschat op 127.000 (5 jaar geleden) Budget van 90.000 euro en 37.000 euro subsidie	2025-2026
-------------	---	---	-----------

– Gewenste investeringen

Er zijn nog een aantal kleinere gewenste investeringen die de komende jaren ingepland dienen te worden, namelijk het connecteren en programmeren van het alarmsysteem en de chauffage aan het internet, zodat deze ook vanop afstand bediend kunnen worden. In het kader van de valorisatie van de kerk zullen er mogelijk ook nog extra ingrepen gedaan worden.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Onze-Lieve-Vrouwekerk ligt in het centrum van Gestel. Rondom ligt het kerkhof met daarin het in het neogotisch gietijzeren grafmonument van de familie Dox. Ten oosten van het kerkhof bevindt zich de pastorie met tuin en deels bewaarde omgrachting. De Onze-Lieve-Vrouwekerk, het kerkhof en de pastorie zijn beschermd als dorpsgezicht omwille van de historische waarde. Het geheel is een duidelijk afbakende architecturale eenheid. Rondom dit geheel is de bebouwing vooral gericht op wonen. Over het algemeen is de bebouwing eerder dens, enkel ten zuidoosten is de bebouwingsgraad iets dichter. De basisvoorzieningen komen voor in de onmiddellijke omgeving van de site, maar zijn niet geclusterd.

Aan de overzijde van de Kerkstraat zijn circa 25 parkeerplaatsen. Voor de kerk is een bushalte met een verbinding tussen Tessenderlo en Geel/Mol (voor schoolbussen 981 en 982).

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Onze-Lieve-Vrouwekerk is sinds 2024 een winterkerk geworden. Er is dus een afwisselend gebruik voor de wekelijkse eucharistievieringen tussen Sint-Trudokerk en de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Van 1 april tot en met 31 oktober wordt de kerk niet gebruikt voor eucharistievieringen.

De kerk wordt gebruikt voor:

A. vieringen

1. wekelijkse eucharistieviering op zaterdag om 19.00 op zondag om 11.00 uur (van 1 november tot en met 31 maart)
2. jaarlijks ongeveer een 3- tal uitvaartvieringen
3. jaarlijks ongeveer een 10-tal doopvieringen
4. viering met Lichtmis - eucharistieviering met kinderzegen
5. viering met de jubilarissen van de pastorale eenheid
6. gebedsdienst voor de overledenen van het voorbije jaar (Allerheiligennamiddag)

7. viering bij start van het kerkelijk jaar
8. kerkelijke hoogfeestdagen (die in de periode van 1 november tot en met 31 maart vallen)
9. viering begin/einde schooljaar voor De Klimmuur, Pasen, Kerstmis door de school, kinderen en familie.
10. viering naamopgave eerste communicanten
11. 2-tal vieringen Samana Gestel
12. jaarlijkse Christus-Koningviering Chiro Gestel

B. Gebruik van de kerk

1. regelmatige repetities van het kerkelijk zangkoor in de winterperiode
2. af en toe bijeenkomsten van de jongeren in voorbereiding op hun vormsel

C. Valorisatie

1. gebruik door verenigingen, zoals concerten

2.4. Sint-Bavokerk in Zittaart

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4.1. Identificatie

Naam: Sint-Bavokerk

Geografische ligging

- Lindestraat (zonder nummer), 2450 Meerhout, Zittaart
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat: Zuiderkempen
- Pastorale Eenheid: H.Norbertus Meerhout-Laakdal
- Parochie: St.-Bavo

Eigenaar: Het kerkgebouw is eigendom van de Kerkfabriek Sint-Bavo. Met de samenvoeging van parochies zal het kerkgebouw eigendom worden van de kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw Meerhout.

Het gebouw staat op het perceel met nummer D1639 T 2 en dit perceel is ook eigendom van de Kerkfabriek Sint-Bavo.

Bescherming(en)/vastgesteld

- Het kerkgebouw is opgenomen op de inventaris bouwkundig erfgoed \ bouwkundig relict. Het kerkgebouw is vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Deze vaststelling is geldig sinds 5 oktober 2009.

2.4.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

De oorspronkelijke neogotische kerk werd gebouwd in 1874 naar ontwerp van P.J. Taeymans. Om strategische redenen werd ze gedynamiteerd door het Belgische leger in 1940. De nieuwe kerk dateert van 1948 naar ontwerp van R. Van Steenberghe. Het is omringend en heeft een omhaagd kerkhof met twee grafmonumenten geïnspireerd door de "Kruisen van Heldenhulde" voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog. Ze zijn geïnspireerd op een beroemd ontwerp van Joe English, een Vlaams kunstenaar-soldaat van Ierse afkomst, die sneuvelde aan de IJzer tijdens Wereldoorlog II.

Het is een zuidwest-noordoost georiënteerde, driebeukige kruiskerk met ingebouwde toren van drie geledingen onder ingesnoerde leien naaldspits. Het heeft een schip en zijbeuken van vier traveeën, transept van één travee met lagere halfronde sluiting en eveneens rond afgesloten koor van twee rechte travee, rechthoekige aanhorigheden in kooroksel. Het gaat om baksteenbouw onder een leien zadeldak. De traveeën zijn geritmeerd door steunberen waartussen zich spitsboogvensters met natuurstenen maaswerk bevinden. Er is een toren met versneden hoeksteunberen. De spitsboogdeur heeft een brede natuurstenen omlijsting, hogerop een radvenster en gekoppelde galm- en steigeraten. Het kerkgebouw bestaat uit een bepleisterd en beschilderd interieur met spitsbogen op zuilen met lijstkapiteel en polygonale arduinen sokkel en houten spitstongewelven.

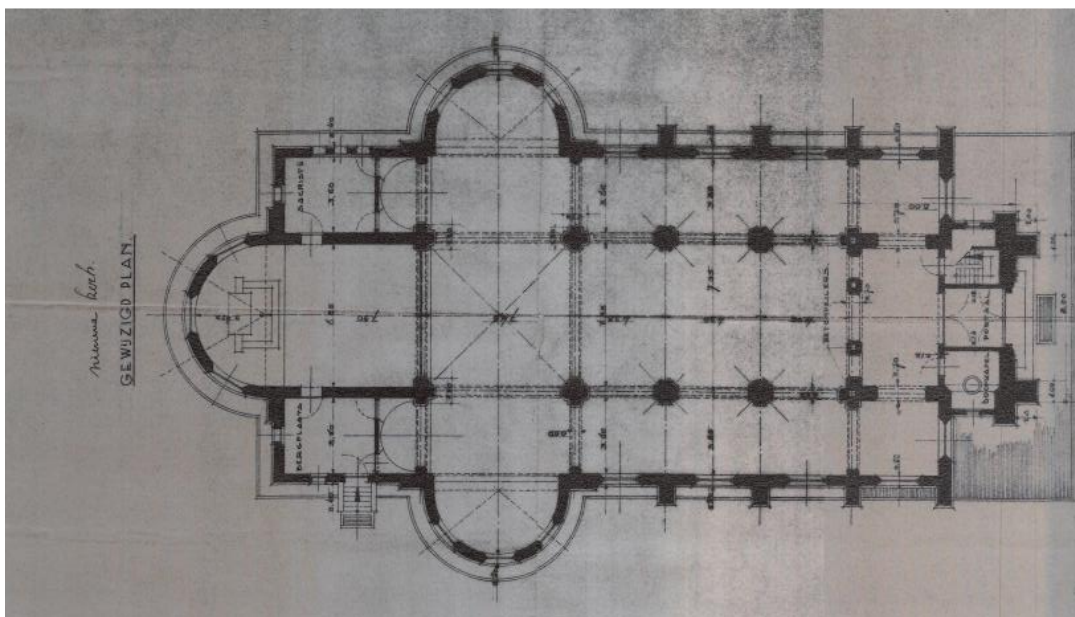
Het meubilair bestaat verder ook uit 19de-eeuwse beelden van Heilige Antonius abt en Heilige Catharina van Alexandrië door F. De Vriendt (1879), een gepolychromeerd houten Onze-Lieve-Vrouwbeeld van circa 1948. Tegen de koorsluiting bevindt zich Jezus aan het Kruis (metaal en hout) uit circa 1874. In 2022 werden ook de beelden Sint-Augustinus, begraven Christus, Mariabeeldje, Heilige Helena, Sint-Jacobus, replica heilige Nikolaas van Tolentino, apostel Johannes en Maria onder het kruis in bruikleen in de Sint-Bavokerk geplaatst door de gemeente.

Bron: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/52658>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 670 m² (kerkgebouw)
- voeg grondplan toe
- noteer de vrije hoogte: Er is een vrije binnen hoogte van 16 meter.
- aantal zitplaatsen: 250 stoelen (met een uitbreiding mogelijk tot 300 stoelen)

Figuur 4: Plan Sint-Bavokerk

Opbouw

- Type gebouw: kruiskerk
- De Sint-Bavokerk bestaat uit het schip met 3 bijruimtes: 1 sacristie, 1 doopkapel en 1 stookruimte. De rest is toegankelijk.
- Het gebouw laat geen uitbreidingsmogelijkheden toe. Er zouden in de kerk wel verschillende compartimenten mogelijk gemaakt kunnen worden. Zo kunnen de zijbeuk en het voorste gedeelte afgesloten worden. Zo kan men verschillende kleinere delen creëren.
- In de Sint-Bavokerk komen de leidingen langs 1 kant de kerk binnen. Verder is er 1 centrale put voor de verwarming. Dit maakt dat er voor mogelijke toekomstige aanpassingen in het kader van een herbestemming, ingrijpende werken dienen te gebeuren voor water, elektriciteit en verwarming. De zekeringskast is pas vernieuwd. De leidingen sinds 1950 zeker niet meer.
- Het is niet denkbaar om nieuwe raam- of deuropeningen te maken. Dit is tevens ook niet wenselijk. Je hebt een voor- en achterdeur. Langs de hoofdingang geraak je gemakkelijk op het centrale plein. Tegenover de kerk is de parochiezaal waar meer ruimte is voor publieke bijeenkomsten.
- De Sint-Bavokerk is zo opgedeeld dat belangrijke interieurelementen het toelaten om toch architecturale ingrepen te doen. De zijaltaren staan in een nis, die kan afgescheiden worden van de hoofdbeuk. In de zijaltaren staan de biechtstoelen en de preekstoel en die kunnen verwijderd worden zonder dat er schade aangebracht worden aan de structuur van het gebouw.
- Er zijn ook al ingrepen gebeurd door de kerkraad om bepaalde zaken te voorzien, zoals de aankoop van glazen kasten voor het bewaren van kerkelijke beelden. Zo kunnen er in de ruimtes nog extra kasten komen om extra beelden te bewaren als dat nodig blijkt te zijn.

Voorzieningen

Sanitair	Er is geen toilet in het gebouw aanwezig. Er kan wel naar toilet gegaan worden in de aangrenzende pastorij op vraag van mensen. Dit wordt niet vast opengesteld tijdens een eredienst.
Verwarming	Er is een stookolieketel die de lucht verwarmt. Die wordt via een centrale put in de kerk binnen geblazen. De plaatsing van de ketel is rond 2000 gebeurd. In december 2024 werd deze ketel voor het laatst gekeurd.
Verlichting	De kerkverlichting is op basis van gloeilampen en 2 stralers.
Keukenvoorzieningen	Er zijn geen keukenvoorzieningen, maar er is wel een spoelbak aanwezig in de sacristie.
Audiosysteem	Er is een audiosysteem aanwezig met een versterker en een Cd-speler. Deze werd in 2020 aangekocht en is nog in goede staat. Er is verder ook internetaansluiting in de kerk aanwezig.
Beeldscherm(en)	Er zijn geen beeldschermen aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	De kerk is grotendeels rolstoeltoegankelijk. Enkel op het marmeren hoofdaltaar vooraan en het hoog koor kan men niet geraken.

Diefstal- en brandbeveiliging	Er is brandbeveiliging aanwezig in de kerk. Verder is er ook diefstalbeveiliging, namelijk in de vorm van bewegingsdetectie door een camera en een toegangscode.
Bliksembeveiliging	Er is bliksembeveiliging aanwezig.
Gsm-operatoren	Er zijn gsm-operatoren actief. In de toren werd Telenet geïnstalleerd.

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen

Zonnepanelen (en batterijen)	/
Regenwateropvang	Er staan twee tonnen aan de buitenkant die hemelwater opvangen.
Dakisolatie	/
Groendak	/
Warmtepomp	/
Warmtenet	/
Windenergie	/
Aquathermie	/

Biodiversiteit

Er is geen biodiversiteit meer aanwezig in de kerk. De torengeaten werden dichtgemaakt om Telenet te kunnen toelaten in de toren.

Bouwfysische toestand

De kerk van Zittaart is in een zeer goede bouwfysische toestand. Toch zijn er enkele aandachtspunten.

Het dak is een aantal jaren geleden deels vernieuwd. De delen die niet vernieuwd werden zouden op termijn vervangen moeten worden. Die zijn op dit moment nog in goede staat, waardoor er voorlopig geen dakwerken voorzien zijn.

In 2024 zijn op een aantal plaatsen de loodslabben terug op een juiste manier bevestigd, alsook een nazicht van de dakgoten en afloopbuizen.

De ladderhaken op het dak zijn niet meer conform de nieuwe reglementering. Daar is voorlopig nog niets aan gedaan.

Het ingevlochten metselwerk is gevoelig aan insijpelend regenwater en zorgt er voor dat de voegen loskomen en eruit vallen. Deze dienen op termijn terug hersteld te worden om insijpeling naar binnen toe te voorkomen. In 2024 werd opstijgende vocht verholpen aan de stookruimte, de sacristie en de doopkapel.

Monumentenwacht is nog nooit langs geweest in de Sint-Bavokerk.

Financiële gegevens

– Geplande investeringen

Er staan geen investeringen meer gepland voor de Sint-Bavokerk. Bij de opmaak van het kerkenbeleidsplan in 2017 werd al opgenomen dat deze kerk zou onttrokken worden aan de eredienst tegen 2030. Er is toen een analyse gebeurd van de kerk en daaruit kwamen geen grote investeringen meer naar voren.

– Gewenste investeringen

Er zijn nog een aantal zaken die op termijn aangepakt moeten worden: een deel van het dak zou vernieuwd moeten worden, net als het in orde brengen van de ladderhaken conform de reglementering en het aanpakken van het ingevlochten metselwerk dat gevoelig is aan insijpelend regenwater.

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Bavokerk ligt in het Zittaart. De kerk is omgeven door een omhaagd kerkhof. In de omgeving komt relatief weinig handel voor, maar in de directe omgeving van de kerk zijn er wel diverse gemeenschapsvoorzieningen aanwezig. De bebouwingstypologie is een mix van open en halfopen eengezinswoningen. De kerk is ingeplant aan de rand van het bebouwingsweefsel. Zowel voor het kerkgebouw als aan de overzijde van de Lindestraat zijn er parkeerplaatsen.

Op circa 150m wandelafstand is een bushalte op de lijn Tessenderlo - Geel. Hier passeert lijn 98.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Het kerkgebouw wordt gebruikt voor de erediensten. Dit is enkel nog op aanvraag, want de eucharistievieringen gaan niet meer door in de kerk. Hieronder een overzicht van de activiteiten van de parochie:

A. gebedsdiensten

1. 1 uitvaartviering
2. 1 doopviering (de meesten zijn verplaatst naar Onze-Lieve-Vrouw kerk of Sint-Trudokerk)
3. jaarlijkse viering voor de overleden leden van okra van het afgelopen jaar
4. rond Kerstmis en op het einde van het schooljaar is er een gebedsviering van de nabijgelegen basisschool De Kabaz
5. huwelijksvieringen en jubilea zijn nog mogelijk

B. Gebruik van de kerk

1. jaarlijkse bijeenkomst van de vormelingen van de pastorale eenheid bij de startdag
2. concert Koninklijke Harmonie De Vredozonen
3. 5 tot 10 erfgoed rondleidingen per jaar in de kerk voor passanten (meestal op zondagnamiddag in het hoogseizoen)
4. jubileumvieringen van verenigingen

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Centrum	Sint-Trudokerk (A-kerk)	Het gebouw blijft volledig en zonder einddatum als kerkgebouw, dus in functie van de erediensten, bestaan. De Sint-Trudokerk wordt gebruikt als zomerkerk. Er wordt verder ingezet op valorisatie.
Berg	Sint-Jozefkerk (B-kerk)	Er wordt onderzoek gedaan naar een mogelijke herbestemming van de Sint-Jozefkerk en/of de gronden tegen 2030. In tussentijd kunnen erediensten blijven doorgaan op aanvraag.
Gestel	Onze-Lieve-Vrouwkerk (A-kerk)	Het gebouw blijft volledig en zonder einddatum als kerkgebouw, dus in functie van de erediensten, bestaan. De Onze-Lieve-Vrouwkerk wordt gebruikt als winterkerk. Er wordt verder ingezet op valorisatie.
Zittaart	Sint-Bavokerk (B-kerk)	Er wordt onderzoek gedaan naar een mogelijke herbestemming van de Sint-Bavokerk en/of de gronden tegen 2030. In tussentijd kunnen erediensten blijven doorgaan op aanvraag.

Voor de Sint-Jozefkerk zijn er binnen de gemeente al enkele mogelijke reële pistes die uitgewerkt zouden kunnen worden.

Piste 1:

Binnen de gemeente leeft de vraag om voor de Sint-Jozefkerk een tijdelijk gebruik te voorzien. Dit zou kunnen gebeuren in de vorm van het onderbrengen van een jeugdvereniging in de kerk, namelijk Chiro Berg. Ze hebben op dit moment hun werking een 100-tal meter van de kerk vandaan. Ze maken al af en toe gebruik van het grasplein achter de kerk voor hun activiteiten. Het gebouw waar zij nu gehuisvest zijn is niet meer in goede staat, waardoor een oplossing zich op korte termijn opdringt. De vorm van de overeenkomst waarin dit gebeurt moet nog verder bekeken worden. Chiro Berg zou zijn werking kunnen verderzetten tot er een mogelijke herbestemming in 2030 wordt uitgewerkt.

Piste 2:

Verder leent de structuur van de Sint-Jozefkerk zich ideaal tot concerten en andere culturele activiteiten, zoals dat nu ook al het geval is. Een gedeeld gebruik met andere cultuuractoren in de gemeente is eveneens wenselijk opdat zij ook hun werking kunnen blijven verderzetten. Het gaat hierbij om niet-commerciële activiteiten voor o.a. erkende

(muziek)verenigingen. Mits een aantal kleine aanpassingen (inzake licht, geluid en akoestiek) kan het gebouw hiervoor nog meer ingezet worden.

Voor de Sint-Bavokerk zijn er nog geen reële pistes op dit moment.

Voor de A-kerken zal er verder ingezet worden op valorisatie, wat concreet betekent dat er meer ingezet zal worden op openstelling voor culturele activiteiten en toeristische ontsluiting. Enkele voorbeelden die nu al gebeuren en in de toekomst verder gezet zullen worden of in de toekomst mogelijk gemaakt kunnen worden:

- Klassieke concerten
- Cultuurprijsuitreiking
- Exposities Heemkundige Kring, kerkraad en/of andere amateurkunstenverenigingen
- Tentoonstellingen van plaatselijke kunstenaars
- Deelname aan de Kattenfeesten, in de vorm van een 'Light a candle'
- Deelname Meerhouts Amateur Kunstenfestival
- Rondleidingen in de kerk op aanvraag over de erfgoedwaarde van de kerken
- Infodrager voorzien aan de kerken met erfgoed- en toeristische informatie
- Openstellen als rustpunt voor wandelaars en fietsers (kerken zijn vlakbij wandel- en fietsknooppunten gelegen)
- Openstellen voor verenigingen voor evenementen die compatibel zijn met de waardigheid van de kerken
- Automatische opening van de kerkdeur voor ruimere bezoekmomenten

Verder kunnen ook samenwerkingsmogelijkheden bekeken worden met de Heemkundige Kring, Stichting Kempens Landschap, Stuifzand en andere erfgoedinstanties die in de regio actief zijn.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Er zijn 2 kerken die een herbestemming behoeven tegen 2030: Sint-Jozefkerk en Sint-Bavokerk. Voor beide kerken zal er een werkgroep opgericht worden die toekomstige herbestemmingen zal onderzoeken. Op dit moment is er nog geen werkgroep en zijn er ook nog geen trajecten opgestart. Dit kerkenbeleidsplan is de start hiervoor.

Er wordt voorrang gegeven aan de Sint-Jozefkerk om een procesbureau aan te stellen die onderzoek zal doen naar een mogelijke herbestemming van de kerk, de gronden en de maatschappelijke functies die in de buurt liggen (feestzaal de Kapel, kleuterschool De Duizendpoot en gebouw Chiro Berg). Het is wenselijk dat dit in 2026 al gebeurt. De gemeente engageert zich ertoe om een proces- en ontwerpbureau aan te stellen en de kerkraad en het dekenaat als noodzakelijke partners in dit herbestemmingsonderzoek mee op te nemen. Burgers en parochianen zullen in mogelijke (verdere) participatietrajecten mee genomen worden. De afronding van deze trajecten zou voorzien worden in 2028.

Na de Sint-Jozefkerk wordt ook voor de Sint-Bavokerk een soortgelijk traject doorlopen. Ook hier worden de maatschappelijke functies in de buurt, zoals parochiezaal en school verder mee bekeken om tot een gedragen plan voor Zittaart te komen. De opstart hiervoor wordt ten vroegste voorzien in 2027, zodat het traject met de Sint-Jozefkerk ook kan dienen als een soort van pilootproject. In 2029 zal het traject voor de Sint-Bavokerk afgerond moeten zijn. Het is niet wenselijk dat deze trajecten grotendeels gelijklopend zijn vanwege de verwachte administratieve ondersteuning vanuit de gemeente. Enige overlap tussen beide trajecten is wel mogelijk.

De gemeente wenst dat de sociale cohesie die zowel in Berg, als Zittaart door de plaatselijke jeugdverenigingen (Zittajo en Chiro Berg) en scholen gecreëerd is, behouden blijft en vooropgesteld wordt in een herbestemmingsonderzoek. De scholen en jeugdverenigingen zijn hierin zelf ook vragende partij. Verder wenst de gemeente ook te willen verzekeren dat er een gedragen dorpsontwikkeling gecreëerd wordt door participatie met buurtbewoners en andere belanghebbenden.

De noden en context in Zittaart en Berg zijn anderzijds wel anders. Ze hebben beide hun eigenheid die ook zeker in de herbestemmingstrajecten dient meegenomen te worden. Zo is er bijvoorbeeld een acuut probleem voor de jeugdvereniging in Berg, terwijl dit in Zittaart minder het geval is. Dit vergroot alleen maar de vraag om dit onderzoek niet enkel te voeren naar het gebouw, maar met een integratie van de ruimere omgeving.

In de Sint-Bavokerk is er ook een uitgebreide collectie roerend erfgoed. Dit is zeker iets dat mee te bekijken is in een herbestemming. Het is wenselijk dat voor de goede bewaring van dit erfgoed er een permanente oplossing voorzien wordt. Tot die tijd is de Sint-Bavokerk de geschikte locatie om dit erfgoed te herbergen. In het kader van valorisatie kunnen de A-kerken ook (deels) fungeren als tentoonstellingsruimte in de toekomst. Het kerkelijk erfgoed van de B-kerken moet, na een herbestemming die niet compatibel is met dit erfgoed, dan ook absoluut een plaats krijgen in een A-kerk.

De budgetten die voorzien dienen te worden voor de herbestemmingsonderzoeken en/of participatietrajecten zullen ingeschreven worden in het gemeentelijk meerjarenplan (mits de nodige subsidies voorzien kunnen worden ter ondersteuning). Andere budgetten worden nog verder bekeken bij de opmaak van het nieuw meerjarenplan.

BESLUIT

Lokaal bestuur Meerhout stelde op 24 oktober 2017 het vorige kerkenbeleidsplan op dat door het college van burgemeester en schepenen en de gemeenteraad goedgekeurd werd. In 2023 werden een aantal aanvullingen opgenomen in een addendum bij dat kerkenbeleidsplan. Bij de start van deze nieuwe legislatuur werden het vorige kerkenbeleidsplan en het addendum onder de loep genomen en als basis gebruikt voor deze vernieuwde versie van het kerkenbeleidsplan.

De uitvoering van het kerkenbeleidsplan zal van start gaan na goedkeuring door de Bisschop van Antwerpen en de gemeenteraad van Meerhout.

Lokaal bestuur Meerhout zal dan ook in 2025 nog informeren bij verschillende partners in het veld, zoals, niet-nominatief opgesomd, Kerkplus, Veerkrachtige Dorpen, IOK en Platform Toekomst Parochiekerken om in 2026 van start te kunnen gaan met mogelijke herbestemmingstrajecten. Dit doet het om richting een masterplan te werken voor de kerkelijke en gemeenschapsinfrastructuren in Berg en Zittaart.